

WDOWSKI WOJCIECH
KONSERWACJA ŻABYTKÓW
REGON-670862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWIŃSKIEGO 15/41
tel.(+48) 483641660, kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Warszawie
Delegatura w Radomiu

DEC.(POST.) Nr 757 DR 124
z dnia 09.10.2018

PROJEKT KONSERWATORSKI
ARANŻACJI I REKONSTRUKCJI
ANTEPEDIÓW I STOŁÓW OŁTARZOWYCH
PRZY JEDENASTU MENSACH
OŁTARZY Z WNĘTRZA KOŚCIOŁA
PARAFIALNEGO P.W.ŚW.SZCZEPANA
W SKRZYNNIE
DEKANAT PRZYSUSKI
DIECEZJA RADOMSKA

OPRACOWAŁ
MGR WOJCIECH WDOWSKI
ART.KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
RADOM 2018

MAGISTER SZTUKI
WOJCIECH WDOWSKI
ART.KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
26-600 RADOM, ul. SOWIŃSKIEGO 15/41
tel.(+48) 483641660 kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

1. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- OŁTARZE Z WNĘTRZA KOŚCIOŁA (11 OBIEKTÓW)

- Autorzy - NN

- czas powstania - XXlw.- aranżacja konserwatorska (rekonstrukcja)

- Ołtarze z elementów drewnianych wspartych na konstrukcji drewnianej osadzonej w przedniej ścianie prezbiterium i ścianach bocznych (3 obiekty) oraz zamocowane do filarów rozdzielających nawy kościoła (8 obiektów) łącznie 11 antepediów z blatami

- Wymiary zróżnicowane powierzchnia łączna ca. 6.932 dm²

- SKRZYNNO – kościół parafialny p.w.św. Szczepana

Parafia rzymsko-katolicka w Skrzynnie ul.Radomska 7; 26-432 Wieniawa

Proboszcz parafii – Ks. Andrzej Kuleta

- Nr rejestru zabytków

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Radomiu

26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53

tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

2. HISTORIA OBIEKTU

Pierwsza informacja o Skrzynnie, zwanym wtedy *Scrin* zawarta jest w bulli Innocentego II z roku 1136. W 1234 r. znany był już *districtus Scrin*, zaś z roku 1280 pochodzi pierwsza informacja o kościele ze Skrzynna – Przemysł II wymienił się z poznańskim biskupstwem, dając kilka innych wsi i otrzymując w zamian Skrzynno wraz z kościołem *villa forensem sitam in terra Sandomiriensi cum ecclesia*. Nie na długo jednak, gdyż wkrótce odstąpił Skrzynno pomorskiemu księciu Mściwojowi za Wyszogród. Tak było do roku 1294, do śmierci Mściwoja. Potem Skrzynno prawdopodobnie należało do biskupstwa poznańskiego, a dalej przechodząc na własność książąt wielkopolsko-pomorskich, trafiło w ręce Władysława Łokietka. Zależności pomiędzy sąsiadującymi ze sobą Skrzyńskiem (*Antiqua Skrzin*) i Skrzynnem (*Skrzin*), szczególnie w odniesieniu do zagadnień własnościowych, są tak zawite, że obecny stan źródeł nie pozwala na pełne ich rozwikłanie. Na przykład w czasach Długosza istniało jeszcze nad Radomką, ale już w diecezji krakowskiej, oppidum Nova Skrzin. W każdym razie przyjmuje się, że Skrzynno uzyskało lokację na prawie średzkim przed rokiem 1308 wydaną dla ówczesnego właściciela – klasztoru w Sulejowie. Za panowania Kazimierza Wielkiego było miastem królewskim, potem wróciło „pod skrzydła” sulejowskich cystersów. Kościół i parafia w Skrzynnie powstały podobno niemal równocześnie z ich odpowiednikami w Skrzyńsku, mając nawet, być może, tego samego fundatora – Piotra Włostowica z rodu Łabędziów. Gdyby tak było, to kościół św. Stefana w Skrzynnie miałby „metrykę” z 1 połowy XII stulecia. Niestety, nie da się tego potwierdzić ani źródłowo, ani materialnie: w Skrzyńsku zachowała się w murach świątyni wtórnie użyta romańska kostka. W Skrzynnie takich konkretnych dowodów brak. Książd Wiśniewski pisze o legendzie, mówiącej o siedmiu kościołach postawionych w Skrzynnie przez Dunina. Legenda jest mocno przesadzona ale „prócz kościoła św. Stefana i Urszuli, parafialnego, istniał kościół św. Ducha, któremu dał erekcję w 1523 r. Salomon opat Sulejowski...T

Trzeci kościołek (kaplica) stał na południe od miasta...”. W Liber beneficiorum Łaskiego z lat 1511-23 czytamy o murowanym kościele św. Stefana w Skrzynnie, mieście będącym własnością dwóch właścicieli: sulejowskiego klasztoru i plebana skrzyńskiego. Czy był to kościół pierwotny, czy drugi z kolei – nie wiadomo. Wiadomo, że był on odnawiany, potem spłonął i został odbudowany – a wszystko to działo się w 2. połowie XVI stulecia.

Obecny kościół zbudowany został najprawdopodobniej w latach 1626-38, ale z wykorzystaniem wzniesionej nieco wcześniej kaplicy św. Barbary (1615) i powiększony w 1640 (lub 1641) przez dostawienie ufundowanej przez Modliszewskich kaplicy Przemienienia Pańskiego. Po zniszczeniach z roku 1708, odrestaurowano go w roku 1774 (lub 1777). Ostatnie remonty odbyły się w roku 1906 i w latach 90. Kościół usytuowany na wzgórzu góruje nad całą okolicą. Jest budowlą orientowaną, wymurowaną z kamienia, a co do cech stylowych – późnorenansową. Ma układ trójnawowej bazyliki z niższym i węższym od głównej nawy prezbiterium, zamkniętym półkoliście. Do prezbiterium od północy przylega zakrystia ze skarbczykiem na piętrze. Rolę wschodniego przęsła północnej nawy wypełnia kwadratowa kaplica Przemienienia Pańskiego, podobną rolę w nawie południowej sprawuje kaplica św. Barbary.

3. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ OBIEKTÓW

Stan zachowania ołtarzy ocenia się na dobry. Niewielka destrukcja drewna spowodowana wcześniejszym działaniem drewnojadów, nie zagraża już ołtarzom i innym obiektom drewnianym znajdującym się w kościele. Nieznaczne przekształcenia plastyczno-estetyczne w niewielkim stopniu zmieniły pierwotny – autorski charakter obiektu.

Czynniki niszczące obiekty drewniane można podzielić na:

- czynniki mechaniczne
- czynniki fizyko-chemiczne
- przekształcenia plastyczno-estetyczne

Do grupy zniszczeń o charakterze mechanicznym zaliczyć należy wszelkiego rodzaju pęknięcia, złamania, nadłamania, zgniecenia, przebicia struktury ołtarza oraz pęknięcia i ubytki polichromii i złocień wraz z zaprawą. Zniszczeniami mechanicznymi o charakterze biologicznym jest wspomniana wcześniej destrukcja drewna spowodowana działalnością mikroorganizmów i owadów szkodników drewna. Zaatakowane lub zniszczone zostały elementy wystroju, głównie wykonane z drewna lipowego a także sama konstrukcja ołtarzy wykonana z drewna iglastego. Również niewłaściwie poprowadzone instalacje elektryczne i nagłaśniające przyczyniły się do powstania wielu otworów po śrubach i gwoździach. Zniszczenia te zostały w większej części naprawione. Zniszczenia fizykochemiczne to głównie spękania spowodowane pracą podłoża w zmiennych warunkach klimatycznych cyklu rocznego, występujące w obrębie samego drewna jak i w partiach oryginalnej zaprawy elementów wystroju. Także większość połączeń stolarskich uległa rozluźnieniu, a na stykach poszczególnych desek występują szczeliny bądź wykruszenia zaprawy.

Działanie czynników chemicznych i zanieczyszczeń powietrza spowodowało ogólne osłabienie elastyczności zaprawy i przyczyniło się do jej spękania oraz powstania ubytków aż do warstwy drewna. Przekształcenia plastyczno-estetyczne to przede wszystkim przemalowania zmieniające pierwotną charakterystykę obiektu, niewłaściwie wykonane złączenia a także zachlapania farbami. Również w wyniku przekształceń estetycznych część ornamentów została usunięta lub wymieniona w trakcie funkcjonowania świątyni. Aczkolwiek ogromna większość zaniedbań została naprawiona to pozostają ważne szczegóły do uzupełnienia. Bowiem w wyniku przeobrażeń obiektu uległy zniszczeniu lub zagubieniu antepedia wszystkich ołtarzy z wyposażenia wnętrza kościoła.

4. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE PROGRAM POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO

Ze względu na kultowy charakter ołtarzy oraz ich wartości artystyczne i historyczne uznano za konieczne przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej oraz estetycznej, która już przywróciła pierwotny, możliwy do osiągnięcia, autorski charakter ołtarzy.

Na podstawie zachowanych autorskich warstw malarskich, wartościowych pod względem artystycznym, proponuje się wykonanie nowych antepediów [stołów ołtarzowych] oraz wykonanie nowej dekoracji rzeźbiarskiej i kolorystycznej według pierwotnej, autorskiej warstwy chronologicznej, nawiązującej stylistycznie do genezy poszczególnych obiektów, uwzględniając styl i epokę historyczną czasu powstania kolejnych ołtarzy.

W związku z powyższym czynności obejmować będą następujące zagadnienia:

- 1.Przeprowadzenie szczegółowych prac badawczych mających na celu ustalenie budowy technologicznej obiektów,
- 2.Wykonanie projektów rysunkowych dla wszystkich antepediów ołtarzy
- 3.Wykonanie konstrukcji nośnych mens ołtarzy.
- 4.Wykonanie nowych dekoracji rzeźbiarskich i elementów snycerskich
- 5.Wykonanie nowych warstw technologicznych: zapraw pod polichromie i złączenia.
- 6.Wzmocnienie struktury drewna poprzez impregnacjęż użyciem mikrobiocydu.
- 7.Montaż antepediów ołtarzy wraz z elementami wystroju.
- 8.Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej według obowiązującego schematu.

Opracował
mgr Wojciech Wdowski
art.konserwator dzieł sztuki,
Radom 2018 r.

MAGISTER SZTUKI
WOJCIECH WDOWSKI
ART.KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
26-600 RADOM, ul. SOWIŃSKIEGO 15/41
tel.(+48) 483641660 kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

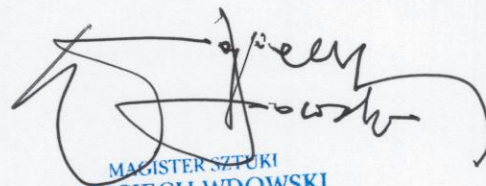
WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTEKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

WDOWSKI WOJCIECH
ART.KONSERWACJA ZABYTEKÓW
REGON-670862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWIŃSKIEGO 15/41
tel.(+48) 483641660, kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

SERWIS FOTOGRAFICZNY
ARANŻACJI I REKONSTRUKCJI
ANTEPEDIÓW I STOŁÓW OŁTARZOWYCH
PRZY JEDENASTU MENSACH
OŁTARZY Z WNĘTRZA KOŚCIOŁA
PARAFIALNEGO P.W.ŚW.SZCZEPANA
W SKRZYNNIE
DEKANAT PRYSUSKI
DIECEZJA RADOMSKA

MGR WOJCIECH WDOWSKI
ART.KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
RADOM 2018

MAGISTER SZTUKI
WOJCIECH WDOWSKI
ART.KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
26-600 RADOM, ul. SOWIŃSKIEGO 15/41
tel.(+48) 483641660 kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

OŁTARZ GŁÓWNY
OŁTARZ POSOBOROWY WRAZ Z AMBONKĄ
(WSPÓŁCIESNA ARANŻACJA)

OŁTARZ GŁÓWNY
(MENSA MUROWANA I TYNKOWANA;
W PROJEKCIE DREWNIANY STÓŁ OŁTARZOWY I DREWNIANE
POLICHROMOWANE I ZŁOCONE ANTEPEDIUM)

OŁTARZ SW. ANNY

OŁTARZ SW. BABBARY

OŁTARZ SW. FRANCISZKA

OŁTARZ SW. ANTONIEGO

OŁTARZ MATKI BOŻEJ

OŁTARZ ŚW. JÓZEFA

OŁTARZ ŚW. JANA CHRZCICLEA

OŁTARZ CHRYSYTA MIŁOSIERNEGO

OŁTARZ ŚW. WALENTEGO

OŁTARZ ANIOŁA STRÓŻA

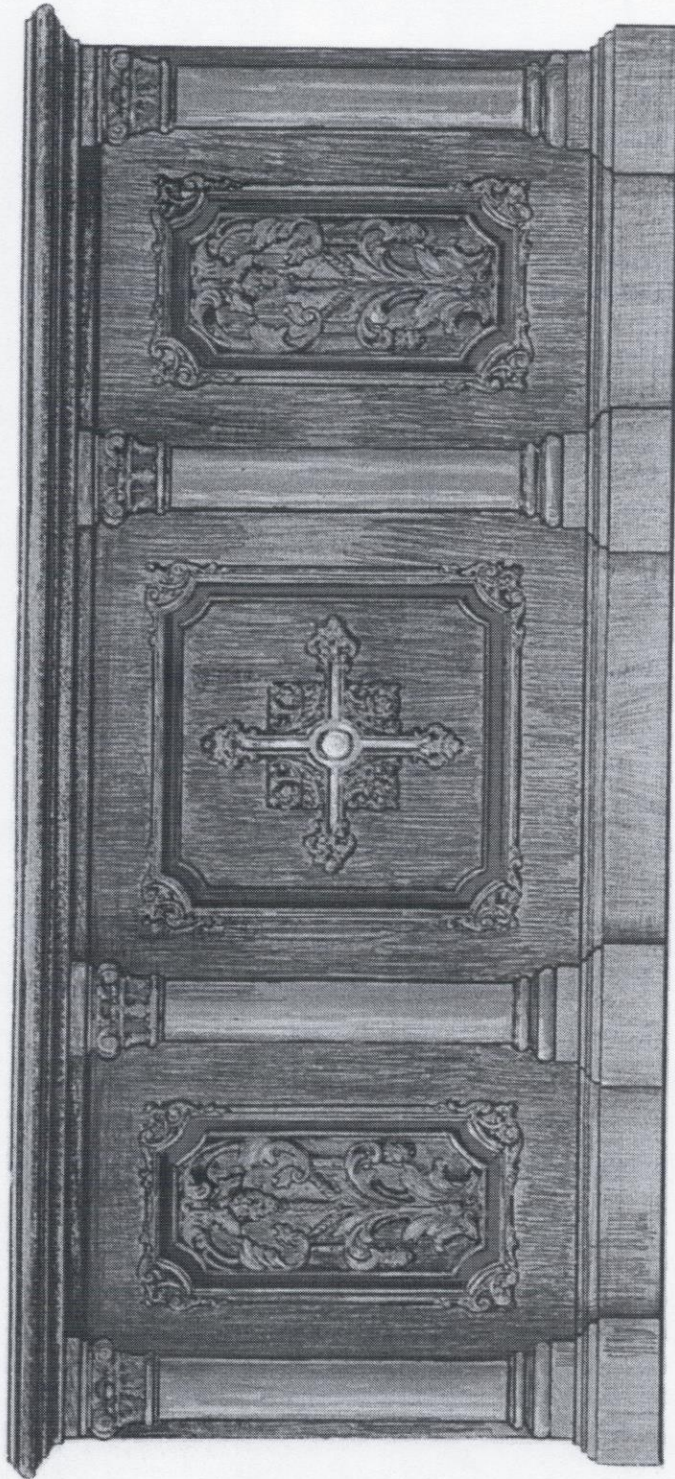
WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Radomiu

26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

WADOWSKI WOJCIECH
KONSERWACJA ŻABYTKÓW
REGON-670862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWINSKIEGO 15/41
tel. (+48) 483641660, kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

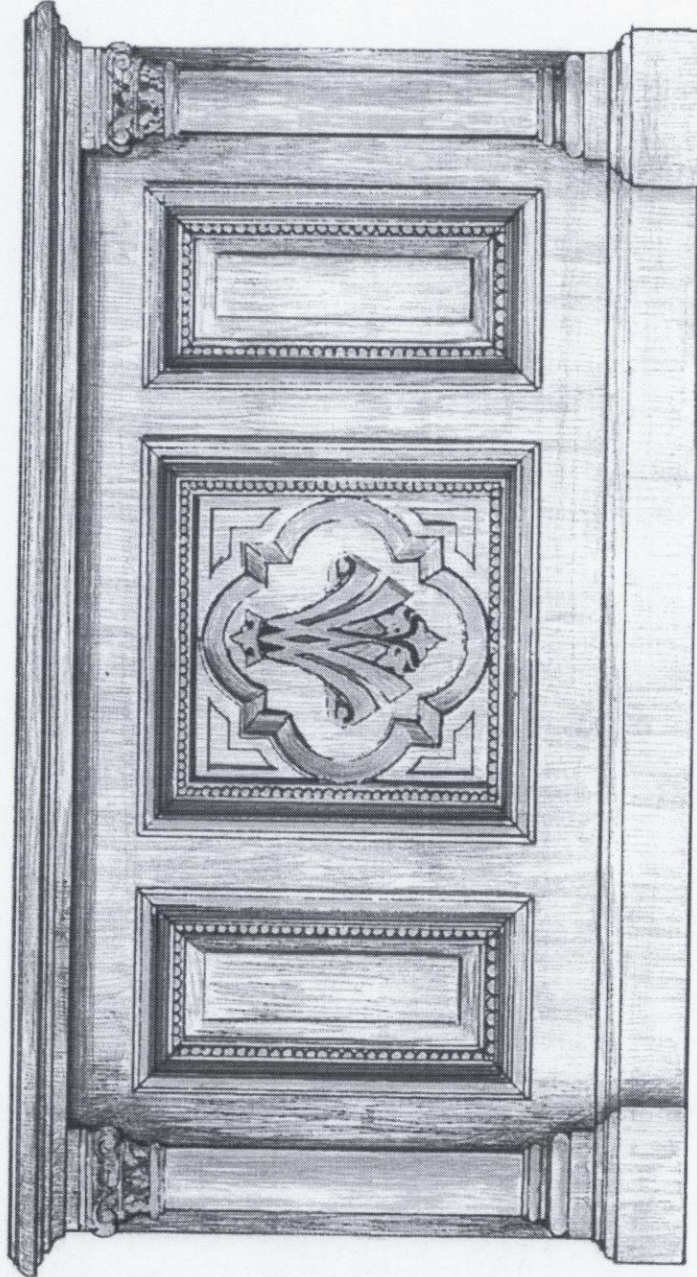
OLTARZ GŁÓWNY

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

WDOWSKI WOJCIECH
KONSERWACJA ZABYTKÓW
REGON-670862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWINSKIEGO 15/41
tel. (+48) 483641660, kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

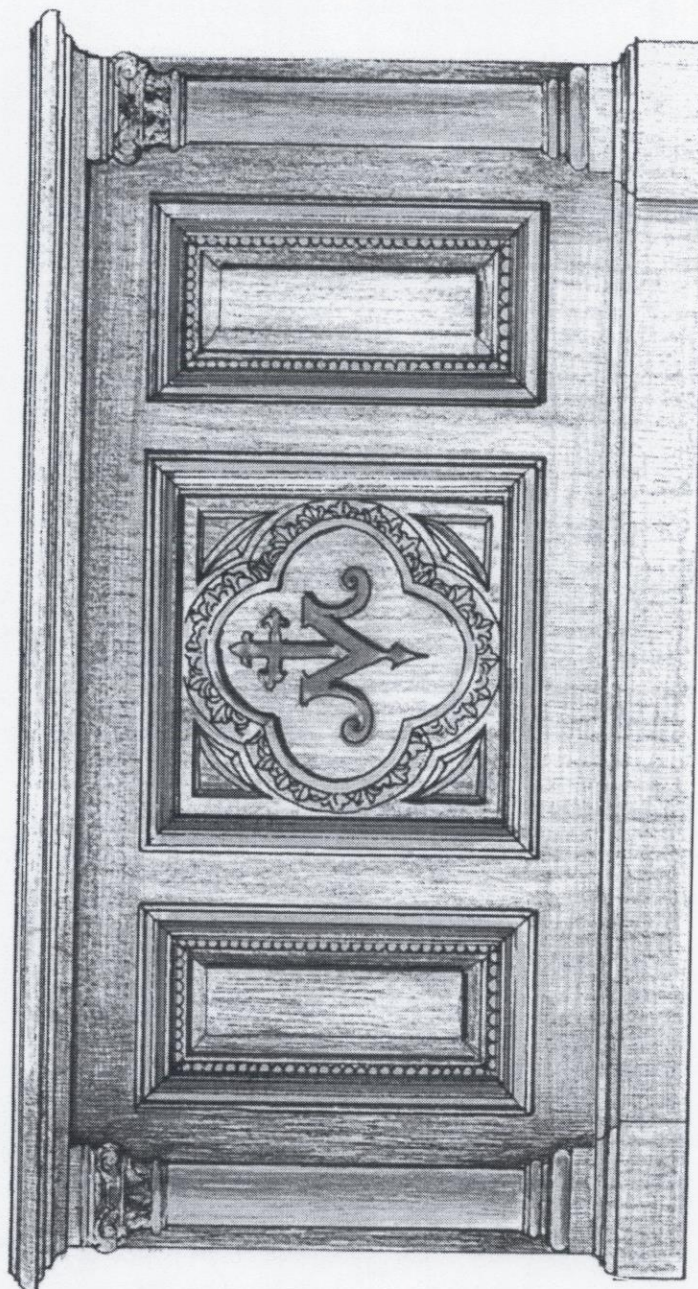
OLTARZ ŚW. ANNY

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

WDOWSKI WOJCIECH
KONSERWACJA ZABYTKÓW
0862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWINSKIEGO 15/41
tel. (+48) 483641660, kom. 662284196
e-mail: wwdowski@wp.pl

OLTARZ MATKI BOŻEJ

WDOWSKI WOJCIECH
KONSERWACJA ZABYTEKÓW
REGON-670862636 NIP-7961536030
26-600 RADOM, ul. SOWINSKIEGO 15/41
tel. 483641660, kom. 662284196
e-mail: wadowski@wp.pl

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTEKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

OLTARZE BOCZNE
(6 szt.)

